

Näkökulmia taiteen ja kulttuurin SOSIAALISEN HYVINVOINNIN vaikutuksiin

Kansainvälisen tutkimuksen perusteella on vahvaa näyttöä taiteen ja taiteellisen toiminnan merkityksestä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Taide ja taiteellinen toiminta on tutkimuksissa liitetty lukuisiin positiivisiin sosiaalisiin vaikutuksiin, kuten sosiaalisen osallistumisen ja osallisuuden lisäämiseen, syrjäytymisen vähentämiseen sekä yksinäisyyden lievittämiseen. Taiteellisen toiminnan myötä on mahdollista oppia ja kehittää sosiaalisia taitoja, saada tukea ja rakentaa verkostoja, joita voi monin tavoin hyödyntää jokapäiväisessä elämässä.

Vaikutukset yksilötasolla

Vaikutukset yhteisöissä

Vaikutukset yhteiskunnassa

1 Sosiaalinen osallistuminen ja osallisuus

Osallistavan ja yhteisöllisen taidetoiminnan on tutkimuksissa havaittu voivan lisätä sosiaalista vuorovaikutusta, tukea ja luottamusta sekä tarjota osallistujille kokemuksia nähdä, kuulla ja arvostetuksi tulemisesta. Tutkimuksissa on todettu, että nuorilla osallistuminen yhteisölliseen taidetoimintaan voi:

- auttaa vähentämään yksinäisyyttä ja sosiaalista eristyneisyyttä
- tukea nuorten kykyä rakentaa positiivisia sosiaalisia suhteita sekä
- rohkaista nuoria osallistumaan tiiviimmin yhteisölliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan.

Taiteellinen toiminta voi mahdollistaa tärkeän kokemuksen kuulumisesta ja hyväksytyksi tulemisesta johonkin ryhmään, yhteisöön tai yhteiskuntaan laajemmin. Taideprojekti voi tarjota:

- turvallisen koetun tilan, ajan ja mahdollisuuden jakaa kokemuksia, näkemyksiä ja tunteita muiden kanssa
- kunnioittavan ja kannustavan ilmapiirin yhteiselle toiminnalle.

3 Sosiaalinen pääoma

Useissa tutkimuksissa korostetaan taide- ja kulttuuritoiminnan merkitystä sosiaalisen pääoman rakentumisen ja lisääntymisen kannalta. Esimerkiksi yhteisöllisen ja osallistavan taidetoiminnan on havaittu voivan lisätä osallistujilla sosiaalisten verkostojen määrää ja laatua sekä luottamusta muihin ihmisiin. Taidetoiminnassa voi mahdollistua arvokas kokemus vastavuoroisesta tuesta sekä kannustuksesta.

Esimerkiksi Yhdysvalloissa toteutetussa laajassa tilastollisessa pitkittäistutkimuksessa havaittiin lapsuus- ja nuoruusajan runsaan taideosallistumisen olevan yhteydessä parempiin oppimistuloksiin ja koulu-menestykseen sekä jatkokoulutukseen hakeutumiseen ja niihin pääsyyn. Runsaasti taidetta harrastaneet nuoret ja nuoret aikuiset osallistuvat myös koulu- ja paikallispolitiikkaan aktiivisemmin kuin ne, joiden taideosallistuminen on vähäisempää.¹

2 Sosiaaliset taidot ja vuorovaikutustaidot

Yhteisöllisen ja osallistavan taidetoiminnan on havaittu voivan aktivoida ja parantaa monin tavoin nuorten sosiaalisia taitoja ja vuorovaikutustaitoja, kuten yhteistyötaitoja, kommunikaatio- ja neuvottelutaitoja sekä konfliktien ratkaisemiseen liittyviä taitoja.

Ryhmämuotoinen taidetyöskentely voi tarjota tilan, jossa nuorten on mahdollista kehittää mm. empatiakykyä, kuten muiden huomioimista, kunnioittavaa ja kannustavaa asennetta sekä vastuunottoa.

Taiteellisessa toiminnassa on mahdollista ilmaista itseään sekä luoda yhteys muihin tavalla, joka ei olisi mahdollista ainoastaan verbaalisen vuorovaikutuksen keinoin.

4 Syrjäytymisen ehkäisy

Tutkimuksissa on todettu taiteen ja taiteellisen toiminnan merkitys syrjäytymisen tai syrjään jäämisen ehkäisemisessä. Yhteisöllisen ja osallistavan taidetoiminnan on havaittu voivan:

- auttaa luomaan uusia ystävyysuhteita ja sosiaalisia kontakteja,
- vähentää yksinäisyyden tunnetta,
- tukea mielen hyvinvointia ja mielenterveyttä,
- mahdollistaa omien vahvuuksien, kykyjen ja kiinnostuksen kohteiden tutkimisen ja tunnistamisen,
- tarjota voimautumisen ja valtautumisen kokemuksia,
- edistää toimijuutta ja toimijuuden tunnetta,
- lisätä itseluottamusta ja rohkeutta.

Tutkimuksissa on todettu taidetoiminnassa voivan syntyä monenlaisia kyvykkyksiä ja valmiuksia, jotka tukevat arjessa selviytymistä ja pärjäämistä. Taidetoiminta voi mm. parantaa:

- oppimisvalmiuksia,
- kognitiivisia ja sosioemotionaalisia taitoja,
- ryhmätaitoja,
- itsesäätelyä,
- itseilmaisutaitoja,
- kykyä tunnistaa ja hallita mielialoja ja tunteita.

5 Kulttuurinen ja sosiaalinen moninaisuus

Taiteellinen toiminta voi saada aikaan, edistää ja vaalia vuorovaikutusta myös sellaisten ihmisten tai ihmisryhmien välillä, jotka eivät aikaisemmin ole olleet tekemisissä keskenään. Taiteellinen toiminta voi lisätä ymmärrystä vieraista ihmisistä ja asioista sekä auttaa muuttamaan ennakkokäsityksiä itsestä, muista ihmisistä tai ihmisryhmistä.

Yhteisöllisen ja osallistavan taidetoiminnan on havaittu voivan tuoda yhteen eri-ikäisiä ja -taustaisia ihmisiä sekä tukevan kulttuurien ja sukupolvien välistä ymmärrystä, erilaisuuden arvostamista ja empatiaa. Tutkimuksissa on havaittu taiteellisen toiminnan voivan mm.

- lisätä erilaisuuden ja moninaisuuden hyväksymistä,
- tuoda esiin ja haastaa ennakkoluuloja, ennakoasenteita ja stereotyyppioita,
- edistää kulttuurien välistä kohtaamista ja dialogia,
- edistää tasavertaista kohtaamista ja vuorovaikutusta,
- antaa mahdollisuuden oppia uutta kieltä,
- lisätä tietoisuutta ihmisoikeuksista,
- tukea maahanmuuttajien kotoutumista.

Yhteisöllisen ja osallistavan taiteellisen toiminnan on havaittu voivan tukea kulttuurista oppimista ja lisätä ymmärrystä niin omista kuin muiden uskomuksista, arvoista ja tavoista. Taidetyöskentelyssä voi mahdollistua turvallinen, avoin ja dynaaminen tila monin tavoin tutkia, esittää ja kehollistaa moninaisuutta sekä haastaa ja muuttaa totuttuja ajattelu-, käyttäytymis- ja toimintamalleja.

7 Aktiivinen kansalaisuus

Taidetoiminnan merkitys työhyvinvoinnin tukemisessa on todettu useissa tutkimuksissa. Taide- ja kulttuuritoiminnan on havaittu voivan vähentää stressiä sekä suojata työntekijöitä henkisesti uupumukselta. Taidetoiminnan ja jaettujen kulttuuristen kokemusten on havaittu voivan myös parantaa kommunikaatio- taitoja sekä lisätä yhteenkuuluvuutta ja yhteisöllisyyttä sekä sosiaalista pääomaa työpaikalla.

Lähteet

All-Party Parliamentary Group on Arts, Health and Wellbeing Inquiry Report (2017). Creative Health: The Arts for Health and Wellbeing. http://www.artshealthandwellbeing.org.uk/appinqury/Publications/Creative_Health_Inquiry_Report_2017.pdf

Askins, K. & Pain, R. (2017) "Contact zones: participation, materiality, and the messiness of interaction." Environment and Planning D: Society and Space. Vol. 29, No. 5, s. 803-821.

Averett, P., Crowe, A. & Hall, C. (2015). "The youth public arts program: interpersonal and intrapersonal outcomes for at risk youth." Journal of Creativity in Mental Health. Vol. 10, No. 3, s. 306-323.

Bealac, J., Kristjánsson, E. & Calhoun, M. (2011) "Bigger than hip-hop? Impact of a community-based physical activity program on youth living in a disadvantaged neighborhood in Canada." Journal of Youth Studies. Vol. 14, No. 8, s. 961-974.

Bowen, D. & Greene, J. & Kissida, B. (2014). "Learning to think critically: a visual art experiment." Educational Researcher. Vol. 43, No. 1, s. 37-44.

Cain, M., Lakhani, A. & Istavandiy, L. (2016). "Short and long term outcomes for culturally and linguistically diverse (CALD) and at-risk communities in participatory music programs: A systematic review." Arts & Health. Vol. 8, No. 2, s. 105-124.

1 Carter, J., Dumas, S. & Hampden-Thompson, G. (2012). The Arts and Achievement in At-Risk Youth: evidence from four longitudinal studies. The National Endowment for the Arts. Washington DC. <http://arts.gov/sites/default/files/Arts-At-Risk-Youth.pdf>

Crossick, G. & Kaszynska, P. (2016). Understanding the value of arts & culture The AHRC Cultural Value Project. Arts & Humanities Research Council. <http://www.ahrc.ac.uk/documents/publications/cultural-value-project-final-report/>

European Agenda for Culture, Work Plan for Culture 2017-2018 (2017). How Culture and the Arts Can Promote Intercultural Dialogue in the Context of the Migrant and Refugee Crisis. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/49127f1c-7d1e-4c7c-941e-0a2750701a0a/language-en/format-PDF/source-39042540>

Evertt, A. & Hamilton, R. (2013). Arts, Health and Community: A study of five arts in community health projects. CAHMM, Durham.

Gallagher, K. & Rodricks, D. (2017). "Performing to understand: cultural wealth, precarity, and shelter-dwelling youth." Research in Drama Education: The Journal of Applied Theatre and Performance. Vol. 22, No. 1, s. 7-21.

Gordon-Neshit, R. (2013). Exploring the Longitudinal Relationship Between Arts Engagement and Health. Manchester Metropolitan University, Manchester. <http://artsforhealth.org/research/artsengagementandhealth/ArtsEngagement4Health.pdf>

Goulding, A. (2012). How Can Contemporary Art Contribute Toward the Development of Social and Cultural Capital for People Aged 64 and older. The Gerontologist. Vol. 53, No. 6, s. 1009-1019.

Gutiérrez-Vicario, M. (2016). More than a Mural: The Intersection of Public Art, Immigrant Youth, and Human Rights. Radical Teacher. 104, s. 55-64.

Hampshire, K.R. & Matilja, M. (2010). Can arts improve young people's wellbeing? A social capital approach. Social Science & Medicine. Vol. 71, No. 4, s. 708-716.

Hanrahan, F. & Banerjee, J. (2017). "It makes me feel alive": the socio-motivational impact of drama and theatre on marginalised young people. Emotional and Behavioural Difficulties. Vol. 22, No. 1, s. 35-49.

Hyppä, M., Mäki, J., Impivaara, O. & Aromaa, A. (2016). Leisure participation predicts survival: a population-based study in Finland. Health Promotion International. Vol. 31, No. 1, s. 5-12.

Kelaher, M., Berman, N., Dunt, D., Johnson, V., Curry, S. & Joubert, L. (2014). Evaluating community outcomes of participation in community arts: A case for civic dialogue. Journal of Sociology. Vol. 50, No. 2, s. 132-149.

4 Känkänen, P. & Raimio, A. P. (2010). "Suojassa, mutta näkyvissä" -taideliittöinen toiminta osallisuuden rakentajana lastensuojelussa." Nuorisotutkimus. Vol. 4, s. 4-20.

Känkänen, P. (2012). Taideliittöiset menetelmät lastensuojelussa: kuuli tilaa ja kokemuksia. Tutkimus 109, Väitöskirja, Helsingin yliopisto. Helsinki: Terveen ja hyvinvoinnin laitos.

Lambert, K., Wright, P., Currie, J. & Pascoe, R. (2017). "Desiring machines and normal spaces: neoliberalism, performativity and becoming in senior secondary drama classrooms." Discourse Studies in the Cultural Politics of Education. Vol. 38, No. 2, s. 197-208.

Yhteisöllinen taidetoiminta voi tuoda sosiaalisesti syrjässä olevat ja valtavirtaan tai enemmistöön kuuluvat yhteen sekä lisätä ja laajentaa ymmärrystä tuntemattomista asioista ja ihmisistä.

6 Kriittinen ajattelu

Taiteellinen toiminta voi vahvistaa sosiaalista hyvinvointia tuomalla esiin kulttuurisia ja sosiaalisia epäkohtia ja ongelmia yhteiskunnassa sekä mahdollistamalla kulttuuristen, sosiaalisten, taloudellisten tai poliittisten olosuhteiden kriittisen tarkastelun.

Tutkimuksissa on havaittu, että taidetoiminta voi:

- kehittää kriittistä ja reflektiivistä ajattelua,
- lisätä tietoisuutta ympäröivästä yhteiskunnasta, sen järjestelmistä ja rakenteista,
- tarjota mahdollisuuden omien oikeuksien ja velvollisuuksien pohtimiseen,
- tehdä näkyväksi ja haastaa normatiivisia käytäntöjä ja käsityksiä,
- tarjota mahdollisuutta järjestäytymiselle.

Esimerkiksi nuorilla yhteisöllisen ja osallistavan taidetoiminnan on todettu voivan antaa mahdollisuuden reflektoida omaa elämäänsä ja omaa rooliaan lähiyhteisössä tai yhteiskunnassa laajemmin. Taiteellisessa toiminnassa nuoret voivat myös tutkia ja tunnistaa erilaisia vaihtoehtoisia keinoja, selviytymisstrategioita ja resursseja, joita heillä on käytössään tai joihin heillä on pääsy.

8 Elin- ja asuinympäristöjen kehitys

Yhteisötaiteen ja osallistavien taideprojektien positiivisista vaikutuksista asuinalueiden uudistamisessa ja kehittämisessä on näyttöä tapaustutkimuksissa. Osallistavan taidetoiminnan on voivan rohkaista ihmisiä osallistumaan asuinalueen ja elinympäristön parantamiseen, tukea asuinalueiden monimuotoisuutta, lisätä asuinalueen viihtyisyyttä, edistää asuinalueen turvallisuutta sekä vähentää rikollisuuden pelkoa.

Lawson, J., Reynolds, F., Bryant, W. & Wilson, L. (2014). "It's like having a day of freedom, a day off from being ill": Exploring the experiences of people living with mental health problems who attend a community-based arts project, using interpretative phenomenological analysis. Journal of Health Psychology. Vol. 39, No. 6, s. 755-777.

Liljas, J. (2016). Mida kulttuuri tuottaa paikallisesti? Teoksessa: Ilmonen, M. & Liljas, J. (toim.) Kulttuurin paikka? Kulttuuri asuinalueiden kehittämisessä. Tapaus Suomen Kansallisteatterin Kotimäessä. Aalto-yliopisto. s. 33-56. <https://aaltodoc.aalto.fi/bitstream/handle/123456789/10389/2/526068852.pdf?sequence=4&isAllowed=y>

Macpherson, H., Hart, A. & Heaver, B. (2016). "Building resilience through group visual arts activities: Findings from a scoping study with young people who experience mental health complexities and/or learning difficulties." Journal of Social Work. Vol. 16, No. 5, s. 541-560.

Matrasso, F. (2017). Use or Ornament? The Social Impact of Participation in the Arts. Comedia, London. https://www.devenprojectarts.com/site_media/oldsite/wb/media/pdfs/OrnamentMatrasso.pdf

McKinnon, J. (2016). "Breaking bad habitus: using devised performance to challenge students' perceptions of themselves as students." Research in Drama Education: The Journal of Applied Theatre and Performance. Vol. 21, No. 4, s. 335-350.

Minor-Romanoff, K. (2016). "Voices from inside: the power of art to transform and restore." The Journal of Correctional Education. Vol. 67, No. 1, s. 58-74.

National Endowment for the Arts (NEA) (2019). Art-Goers in their Communities: Patterns of Civic and Social Engagement. NEA Research Note 098. National Endowment for the Arts. Washington DC.

Nelson, B. (2011). "I made myself": playmaking as a pedagogy of change with urban youth. Research in Drama Education: The Journal of Applied Theatre and Performance. Vol. 16, No. 2, s. 157-172.

Preston, S. (2010). "Back on whose track? Reframing ideologies of inclusion and misrecognition in a participatory theatre project with young people in London." Research in Drama Education: The Journal of Applied Theatre and Performance. Vol. 16, No. 2, s. 239-264.

Ramsden, H., Milling, J., Phillimore, J., McCabe, A., Fyfe, H. & Simpson, R. (2011). The role of grassroots arts activities in communities: a scoping study. Third Sector Research Centre, University of Birmingham, Working Paper 68. Birmingham.

Sapouna, L. & Pamer, E. (2016). The transformative potential of the arts in mental health recovery – an Irish research project. Arts & Health. Vol. 8, No. 1, s. 1-12.

Secker, J., Hacking, S., Spandler, H., Kent, L. & Shenton, J. (2017). Mental health, social inclusion and the arts: developing the evidence base. Final report. Anglia Ruskin University / UCLan Research Team.

Secker, J., Loughran, M., Heydinyk, K. & Kent, L. (2011). Promoting mental well-being and social inclusion through art: evaluation of an arts and mental health project. Arts & Health. Vol. 3, No. 1, s. 51-60.

Sivonen, K., Kotilainen, S. & Suominen, A. (2011). Iloa ja voimia elämään: nuorten taiteen tekemisen merkitykset Mynsky-hankkeessa. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisotutkimuskeskus. http://www.nuorisotutkimuskeskus.fi/images/julkaisuja/damantaiteen_asetella.pdf

Stern, M. & Seifert, S. (2012). Cultural Ecology, Neighborhood Vitality and Social Wellbeing: A Philadelphia project. Social Impact of the Arts Project, University of Pennsylvania. Philadelphia.

Vanhanen, E. (2017). Taitesin osallistuminen hyvinvointivaikutukset ja maahanmuuttajat. Teoksessa: Lehto, K. & Vanhanen, E. (toim.) Taide ja hyvinvointi: Katsaus kansainväliseen tutkimukseen. Kokos-julkaisuja 1/2017, s. 6-19. https://heida.helsinki.fi/bitstream/handle/10388/22762/Kokos_1_2017.pdf?sequence=4

Vilmiä, F. (2016). Elämäntaitojen kirellä. Taidetyöryhmä nuorten elämäntaitojen vahvistajana. Nuorisotutkimuskeskus verkkojulkaisuja 2016. http://www.nuorisotutkimuskeskus.fi/images/julkaisuja/damantaiteen_asetella.pdf

Wright, P., Davies, C., Haseman, B., Down, B., White, M. & Rankin, S. (2013). Arts practice and disconnected youth in Australia: Impact and domains of change. Arts & Health. Vol. 5, No. 3, s. 190-203.

Young, R., Camie, P. & Tischler, V. (2016). The impact of community-based arts and literature interventions on cognition in people with dementia: a systematic literature review. Aging & Mental Health. Vol. 20, No. 4, s. 337-351.

Päivitetty 21.11.2017. Tietokortti on toteutettu osana Sitran fasilitoimaa keskustelunavausta,

esittäen taiden ja museoiden VOS-järjestelmän lakiuudistustyön rinnalla 2017-2018.

Toteutus: Liisa Laitinen, Turun AMK, Taikusydän-yhteispiste. Kommentit ja yhteydenotot: info@kulttuurijataide.fi